

Tilburg University

De koninklijke marechaussee oftewel de onvoltooide reorganisatie van het politiebestedel

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:
Delikt en Delinkwent

Publication date:
1994

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Fijnaut, C. J. C. F. (1994). De koninklijke marechaussee oftewel de onvoltooide reorganisatie van het politiebestedel. *Delikt en Delinkwent*, 24(10), 998-1006.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De koninklijke marechaussee oftewel de onvoltooide reorganisatie van het politiebestedel

I Inleiding

Sedert de inwerkingtreding van de Politiewet 1993 op 1 april 1994 wordt de reorganisatie van het politiebestedel door velen, zeker in politiek en ambtelijk Den Haag, voor voltooid gehouden. Natuurlijk wordt wel ingezien dat op die datum de reorganisatie vooral in formele zin haar beslag heeft gekregen en dat zij, materieel gesproken, nog lang niet is afgerond, maar toch . . . de heersende Haagse mening is dat wat decennia lang niemand voor mogelijk hield, op enkele jaren tijd niet zonder succes is verwezenlijkt: de reorganisatie van het politiebestedel. Blijkens hun geschriften zijn de meeste commentatoren en onderzoekers ook deze mening toegedaan. Immers, gewoonlijk nemen zij de uitgangspunten van de huidige reorganisatie voetstoots over en maken zich vooral druk over de uitvoering van de lopende stelselherziening. Deze drukte is, op zich genomen, bepaald niet misplaatst. Het is van groot maatschappelijk belang dat die herziening tot een goed einde wordt gebracht. Maar tezelfdertijd is het wenselijk dat wordt nagegaan of de reorganisatie van het politiebestedel wel zo voltooid is als gemeenlijk wordt gesuggereerd. Wanneer dit nl. niet het geval is, dan is het geen overbodige luxe om na te denken over wat de volgende fase in dit proces zou kunnen inhouden.

In deze uiteenzetting wordt de volgende grote stap in de reorganisatie van het politiebestedel gezien in het licht van de toekomst van de koninklijke marechaussee (KM). Welke toekomst is dit nationale militaire politiekorps, dat tot nu toe heel duidelijk met opzet buiten de reorganisatie werd gelaten, maar desalniettemin een belangrijk onderdeel vormt van het Nederlandse politiebestedel, beschoren? Kan het binnen dit bestel, ondanks de toenemende civilisering van zijn taak, een afzonderlijk korps blijven? Of moet het daarentegen worden geïntegreerd in het korps dat in het kader van de voorbije reorganisatie nieuw werd gevormd: het korps landelijke politiediensten (KLPD), ge-

* Gewoon Hoogleraar Criminologie en Strafrecht, KU Leuven en Erasmus Universiteit Rotterdam.

demilitariseerd en wel? Dit zijn de vragen waarop hierna een antwoord wordt gegeven. In de voorbije jaren zijn deze vragen door mij ook wel eens opgeworpen, maar niet echt systematisch beantwoord. Dit laatste poog ik verderop wel te doen, ook onder druk van de discussie die in kringen van de km zelf kennelijk gaande is over dit onderwerp.¹ Hiertoe worden eerst de uitgangspunten geschetst die aan mijn redenering ten grondslag liggen. Vervolgens worden de argumenten aangevoerd voor de conclusie dat integratie van de km in het KLPD aangewezen is, om tenslotte te eindigen met een inschatting van de kans dat deze integratie vroeg of laat metterdaad wordt gerealiseerd.

2 Drie uitgangspunten voor een redelijke discussie

Het is niet eenvoudig om een redelijke discussie aan te zwengelen over de toekomst van de km binnen het Nederlandse politiebestedel. Niet alleen omdat veel marechaussees, in alle rangen, erg gehecht zijn aan hun korps en hierom nogal vlug allergisch reageren op vragen omtrent zijn voortbestaan, niet alleen omdat vanuit de civiele politiekorpsen (en de hierbij behorende vakbonden) bij herhaling sloganeske taal is uitgeslagen over het militaire broederkorps, en zodoende de mogelijkheden voor een open gesprek ernstig zijn belast, maar ook omdat een debat over 'het Wapen' rechtstreeks raakt aan een onderwerp waarover in Den Haag liever niet openlijk wordt gedebatteerd: de noodzaak om permanent te beschikken over een nationaal politiekorps voor de, zonodig krachtdadige, uitvoering van belangrijke staatsaken in de sfeer van de openbare orde en veiligheid. Om te voorkomen dat een discussie over de toekomst van de km binnen het politiebestedel ofwel vastloopt in zeer geladen onvruchtbare woordenwisselingen ofwel uitmondt in vruchteloze uitwisselingen van nietszeggende formalismen, is het dan ook eerst en vooral nodig om de uitgangspunten te formuleren waarop een bepaalde opvatting over deze kwestie stoelt. Mijn opvatting is gebaseerd op de volgende 3 uitgangspunten.

Het eerste uitgangspunt heeft te maken met de vraag naar de samenhang tussen een democratische rechtsstaat en zijn politie-apparaat. Wanneer men ziet hoe verschillend, op ettelijke fundamentele punten, de politie van bijv. Frankrijk, Engeland en Duitsland is geor-

¹ Deze bijdrage is een bewerking van de voordracht die ik op 28 oktober jl. heb gehouden op de Wapendag van de koninklijke marechaussee ter gelegenheid van haar 180-jarig bestaan. Sporen van de discussie waarop hier wordt bedoeld, zijn te vinden in o.a. C. Fijnaut, *De organisatie van het politiebestedel en georganiseerde misdaad*, RIOD-Magazine 1992, nr. 12, p. 11-12, en C.N.J. Neisingh, *Het verleden als toverbal*, TvP 1993, nrs. 7/8, p. 9-13.

ganiseerd, dan kan, om te beginnen, rustig worden vastgesteld dat de democratische rechtsstaat zich kennelijk met heel uiteenlopende politie-organisaties verdraagt; er is niet één organisatie die in dit opzicht als vanzelf een geprivilegieerde positie inneemt. Niettemin is het mijn overtuiging dat het politie-apparaat dat het best bij een democratische rechtsstaat past, een civiel apparaat is, althans een apparaat dat uitsluitend bestaat uit civiele korpsen. Zulk een apparaat spoort, zeker in theorie, het best met de grondslagen en doeleinden van een democratische rechtsstaat.

Maar het zou kortzichtig zijn om het verband dat er tussen zulk een staat en het politie-apparaat bestaat, alleen in theorie te beschouwen. Zeker wanneer het erom gaat een bepaald apparaat werkelijk te organiseren of te reorganiseren, komt het erop aan goed onder ogen te zien in welke maatschappelijke context een bepaalde democratische rechtsstaat moet functioneren. Is de haar omringende maatschappij erg heterogeen opgebouwd, wordt deze getekend door felle discussies over belangrijke politieke, economische en culturele vraagstukken, dan komt het uitgangspunt van een civiel apparaat zeker onder druk te staan, omdat zich in zulk een situatie, alleen al met het oog op de handhaving van de openbare orde, vlug de behoefte doet gevoelen aan een zekere militarisering van (onderdelen van) de politie, zoniet aan een militair politiekorps, eventueel temidden van andere (civiele) korpsen. Vormt de maatschappij om de democratische rechtsstaat heen, daarentegen, veeleer een homogeen geheel, waarbinnen grote consensus bestaat over de aard en de oplossing van de genoemde vraagstukken, dan heeft men van doen met een situatie waarin gemakkelijk een totale civiele politie tot stand kan worden gebracht resp. in stand kan worden gehouden. Om deze these te schragen, kan worden verwezen naar de verschillen tussen bijv. de organisatie van de politie in Engeland en die in België als gevolg van de grote verschillen tussen de politieke geschiedenissen van deze beide landen. Waar de nogal vreedzame geschiedenis van het eerstgenoemde land tot in de jaren '70 enige militarisering van de politie overbodig maakte, daar bracht de zeer woelige geschiedenis van het laatstgenoemde land juist wel haar verregaande militarisering met zich mee. Kijkend naar de na-oorlogse politieke geschiedenis van Nederland en meer bepaald zijn actuele maatschappelijke ontwikkeling, kan worden gesteld dat de democratische rechtsstaat in dit land best zonder militaire politie kan floreren. Haar bedreiging, vooral in de vorm van aanhoudende of steeds weer opkomende massale en gewelddadige ordeverstoringen, vormt geen reëel gevaar. En risicovolle ordeverstoringen zoals die zich in het nabije verleden wel eens in Amsterdam

hebben voorgedaan, moeten ook door een civiel politie-apparaat kunnen worden opgevangen.

Deze laatste opmerking brengt mij bij het tweede uitgangspunt. Wanneer in beginsel de voorkeur moet worden gegeven aan een uitsluitend civiel georganiseerde politie, dan moet men voor deze politie ook veeleisend zijn, d.w.z. haar verantwoordelijk houden voor de uitvoering van alle voorkomende politietaken, dus ook de taken die maatschappelijk erg omstreden zijn, of waarvan de vervulling vraagt om de toepassing van een hoge mate van gericht geweld, of die alleen met behulp van heel wat technische of wetenschappelijke kennis op een goed niveau kunnen worden verricht. Immers, alleen wanneer er deze eis aan wordt gesteld, zal dit apparaat, professioneel gesproken, een hoogwaardige, kwaliteitsvolle organisatie worden én blijven. Gebeurt dit niet dan zal deze civiele politie in haar ontwikkeling op een bepaald betrekkelijk laag niveau blijven steken resp. in een neergaande spiraal van ontwikkeling terecht komen. Ook de juistheid van deze these zou gemakkelijk kunnen worden gedemonstreerd aan de hand van de evolutie van de Engelse politie - waar altijd hoge eisen aan zijn gesteld - en die van de Belgische (gemeente-)politie - welke tot voor kort in het algemeen nauwelijks aan hoge eisen moest voldoen. Maar zij is echter ook toepasselijk op de Nederlandse situatie. Hier heeft de reguliere politie in de voorbije 25-30 jaar aanzienlijk aan kwaliteit, professionaliteit ook, ingeboet door zich al te zeer terug te trekken uit de handhaving van een veelheid van bijzondere wetten, vooral ook via opsporing. Zodoende heeft zij ongewild de opbloei van allerlei bijzondere politiediensten als de ECD, de AID en de RIOD in de hand gewerkt en moet ze tegenwoordig enorme inspanningen leveren om in deze sector weer een rol van betekenis te kunnen spelen. Evenzo is de opgaande ontwikkeling van de reguliere politie in dit land jaren geleden reeds onder druk komen te staan doordat zij bepaalde vormen van 'harde bijstand' niet meer wilde leveren en ook onvoldoende investeerde in het toezicht op vreemdelingen. Zodoende heeft zij immers zelf ruimte gecreëerd voor de terugkeer van de KM in het politiebestedel en haar eigen positie in dit bestel op een cruciaal punt ondermijnd. De recente overdracht van de gehele politiezorg op de burgerluchthavens aan de KM en haar tegenwoordige inzet bij de controle op het personenverkeer achter de grenzen, ook met het oog op de bestrijding van de grensoverschrijdende criminaliteit, laten zien hoe snel zulk een inbreuk op het gevestigde bestel zich tot een heuse doorbraak hiervan kan ontwikkelen.

Het derde uitgangspunt slaat op de reorganisatie van het politiebestedel zelf. Hoe ingrijpend deze reorganisatie door de opheffing van het korps rijkspolitie en de korpsen van gemeentepolitie ook moge

zijn geweest, zij is naar mijn mening niet voltooid. Gewoon omdat zij niet het totale bestel heeft omvat. Niet alleen is de km doelbewust buiten beschouwing gebleven, ook de grote landelijke bijzondere politiediensten zijn niet bij de reorganisatie betrokken. Het gevolg hiervan is geweest dat de Nederlandse politie, via de samenvoeging van de districten van het korps rijkspolitie met de gemeentepolitiekorpsen, aan de voet wel volledig is geïntegreerd, zij het ook in 25 betrekkelijk zelfstandige regionale korpsen, maar aan de top, op landelijk niveau, vrijwel volledig ongeïntegreerd is gebleven. Van die ene Nederlandse politie, waarover in de beleidsstukken zoveel wordt gesproken, is op dit niveau in het geheel geen sprake. Zelfs de onderlinge samenhang tussen de onderscheiden korpsen en diensten is ver zoek. En de aangekondigde oprichting van een apart landelijk rechercheteam, binnen het KLPD, om vooral langs financiële weg de georganiseerde misdaad te bestrijden, maakt de toestand er niet beter op. De bovenbouw van het Nederlandse politie-apparaat maakt onderhand dus een chaotische indruk. Haar organisatie steekt in elk geval schril af bij die van de onderbouw, de regionale korpsen. De werking van de Nederlandse politie op nationaal en, nog een stap hoger, op internationaal niveau, is dan ook verre van optimaal. Het *monstrum* van de kustwacht symboliseert haar desorganisatie en gebrekkige werking nog het best. Maar ook in andere sectoren van de (inter-)nationale politietaken dan het toezicht op de kustwateren en de volle zee, zijn deze kwalen onderhand goed zichtbaar aan het worden.

Welke de volgende stap in de reorganisatie van het politiebestedel moet zijn, is na het vorenstaande geen raadsel meer. Zijn verdere reorganisatie moet betrekking hebben op de bovenbouw van het apparaat. Hierbij kan enerzijds worden teruggerepen op de plannen die in het begin van de jaren '80, in het kader van de heroverwegingsoperaties, zijn gemaakt betreffende de herverdeling van taken tussen de reguliere politie en de landelijke bijzondere politiediensten; bij deze plannen ging het met name om de concentratie van alle opsporingstaken in handen van de reguliere politie. Anderzijds kan hierbij niet de vraag worden ontweken of het geen tijd is om de km en het KLPD samen te voegen tot een rijkspolitie-apparaat-nieuwe-stijl dat, nauw verweven met de regionale korpsen, over voldoende (kwantitatieve en kwalitatieve) capaciteit beschikt om allerhande belangrijke (inter-)nationale politietaken op een competente manier te behartigen. Deze vraag wordt hierna niet alleen beantwoord in het licht van de uitgangspunten die eerder werden geformuleerd, maar ook in relatie tot het civiliseringsproces dat de km de voorbije jaren in versneld tempo heeft doorgemaakt.

3 Enkele argumenten voor en tegen de integratie van de KM en het KLPD

Het ligt voor de hand om bij de beantwoording van de vraag die hier aan de orde is, uit te gaan van de belangrijke taken die de KM op dit moment vervult. Met in het achterhoofd de vraag: is het *per se* noodzakelijk dat deze taken door een militair politie-orgaan worden verricht, of kunnen zij, onder bepaalde voorwaarden, ook door een civiel politiekorps worden uitgevoerd? Art. 6 van de Politiewet geeft aan welke politietaken allemaal zijn opgedragen aan de KM. Dit lijstje van taken wordt hier evenwel niet tot uitgangspunt genomen. Hier wordt uitgegaan van een omschrijving van de kerntaken van de KM zoals die in haar eigen beleidsstukken wordt gegeven. Deze kerntaken zijn de volgende:

1 Het verlenen van politie­zorg in relatie tot de krijgsmacht, juist ook in internationaal verband, d.w.z. in het kader van vredesoperaties; in bepaalde gevallen, bijv. het geval van Haïti, neemt de KM zelfstandig aan zulke operaties deel.

2 De uitoefening van grensbewaking en vreemdelingentoezicht, gekoppeld aan behartiging van de gehele politie­zorg op de burgerluchthavens en aan de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit langs de gehele grens.

3 Het verlenen van bijstand aan leger en politie in bijzondere omstandigheden, d.w.z. in heuse crisissituaties wanneer vitale belangen van de staat op het spel staan.

Wat de eerstgenoemde taak betreft kan worden gesteld dat die in veel gevallen even goed kan worden uitgevoerd door een landelijk civiel politiekorps dat in de sfeer van de mobiele eenheden (ME) de beschikking heeft over een klein aantal goed-geoefende en speciaal uitgeruste eenheden voor de 'harde bijstand' (vgl. de CRS ('compagnies républicaines de sécurité') bij de Franse *Police Nationale*). Voor de gevallen waarin de graad van het geweld dat de conflicterende partijen tegen elkaar gebruiken, de mogelijkheden van deze eenheden om dat in te tomen, te boven gaat, moet worden teruggегреpen op een heuse militaire politie, als regulier onderdeel van de krijgsmacht. Overigens moet ook de zwaarte van deze taak in het oog worden gehouden. Zij eist slechts zo'n 150 van de in totaal 4000 leden van de KM (begrotingssterkte) op.

In aansluiting op het vorenstaande kan, met betrekking tot de laatstgenoemde taak van de KM, inderdaad worden opgeworpen dat het in een land als het onze niet noodzakelijk is om een afzonderlijk militair politie-orgaan in stand te houden voor de verlening van bij-

stand 'in bijzondere gevallen' zoals art. 58 van de Politiewet zegt. Zulke bijstand moet in het algemeen ook betrekkelijk gemakkelijk binnen een landelijk civiel politiekorps kunnen worden georganiseerd, gewoon via aanpassingen van de bestaande ME-organisatie. Voorts zal in uitzonderlijke gevallen, net zoals nu reeds gebeurt, beroep moeten kunnen worden gedaan op bijzondere eenheden van de krijgsmacht.

De tweede kerntaak van de KM behoeft-in tegenstelling tot de andere kerntaken-in het geheel geen militair georganiseerde politie om goed te kunnen worden uitgevoerd. Het enige wat een adequate uitvoering hiervan vraagt is een landelijk georganiseerd politiekorps dat in staat is om soepel samen te werken met de regionale korpsen. En zulke samenwerking kan vanzelfsprekend vlotter verlopen tussen korpsen met eenzelfde (civiele) signatuur dan tussen korpsen die een geheel verschillend stempel dragen.

Puur vanuit het takenpakket van de KM geredeneerd staat dus niets de integratie van dit korps in het KLPD in de weg. Sterker nog: zijn integratie zou een logische consequentie zijn van het civiliseringsproces dat de KM via de gestage uitbreiding van activiteiten in de sfeer van haar tweede kerntaak de laatste jaren heeft doorgemaakt. Dit proces is onderhand zover voortgeschreden dat dit korps momenteel nog maar voor zo'n 15% werkzaamheden verricht die onder het gezag van de minister van Defensie vallen. Ligt het in deze omstandigheden dan ook niet voor de hand om de KM te demilitariseren, het beheer ervan over te hevelen naar het Ministerie van Justitie en haar organisatie en taak in te passen in het KLPD? Een dergelijke manoeuvre zou trouwens ook goed kunnen passen bij de enorme bezuinigingen die deze regering de krijgsmacht heeft voorgeschoteld. Natuurlijk zal een dergelijke uitkomst van het civiliseringsproces voor veel marechaussees nogal paradoxaal overkomen. Zij hebben er zich juist volop in geëngageerd om de toekomst van de KM als apart militair politiekorps in het Nederlandse politiebestedel veilig te stellen. Maar wat baat het om deze zoveelste ironie van de geschiedenis te willen bestrijden?

Vanzelfsprekend zijn er ook allerhande argumenten denkbaar die pleiten tegen zulk een ontwikkeling, dus tegen de integratie van de KM in het KLPD. Een eerste argument zou kunnen zijn dat deze integratie, gewild of ongewild, een zekere militarisering van het hele KLPD in de hand zou werken. Aan dit argument hoeft m.i. niet te zwaar worden getild. Een dergelijke ontwikkeling, als ze al onontkoombaar is, kan zonder al te veel problemen worden beperkt tot het domein van de bijstandseenheden. En hier kan zij juist heel functioneel zijn.

Een tweede argument dat wel naar voren wordt gebracht, is dat een met de KM versterkt KLPD een nieuwe tweedeling in het Nederlandse politiebestedel teweeg zou brengen: die tussen een rijkspolitie-

korps-nieuwe-stijl en de bestaande regionale korpsen. Het gevaar van zulk een tweedeling is zeker niet denkbeeldig. Om het te keren zou dat rijkspolitiekorps dan ook als een onderdeel van een Nederlandse politie moeten worden geconcipieerd, die werkelijk een en ondeelbaar is. Hoe dat zou kunnen, kan ten dele worden geleerd in de Scandinavische landen. Voor de rest zal creatief moeten worden gezocht naar een huiseigen oplossing van dit probleem.

Het derde argument dat in dit verband wel kan worden beluisterd, is dat concurrentie tussen een militair politiekorps en een civiel politiekorps geen kwaad kan, wat!, juist goed is voor een adequate handhaving van de rechtsorde, speciaal waar het om de opsporing gaat. Wellicht valt inderdaad niet te ontkennen dat een zekere concurrentie de opsporing ten goede kan komen. Hier staat echter tegenover dat, zoals binnenlandse én buitenlandse voorbeelden aantonen ('IRT-affaire' en 'bende van Nijvel'), concurrentie de opsporing, juist ook in belangrijke zaken, volledig kan verlammen. En dus is het beter om de opsporing niet tot speelbal te maken van vrije krachten in de veiligheidsmarkt. Er zij hier overigens bij gezegd dat in Nederland op landelijk niveau de opsporing reeds hopeloos verdeeld is tussen het KLPD, de bijzondere politiediensten, de regionale korpsen en de KM. Het scheppen van grotere samenhang op dit gebied is dus meer aan de orde dan het creëren van nog ergere verdeeldheid.

Kortom, véél pleit ervoor om stilaan de integratie van de KM in het KLPD voor te bereiden. Zij zou het Nederlandse politiebestedel dichterbij het civiele ideaal brengen. Zij zou in dit bestel meer eenheid op nationaal niveau bewerkstelligen. En zij zou de totale kwaliteit van de civiele politie ten goede komen. Vanuit staatkundig en functioneel oogpunt is deze integratie dus wenselijk, terwijl zij, vanuit maatschappelijk oogpunt, alleszins aanvaardbaar is. Maar is zij hiermee ook politiek haalbaar?

4 Tot besluit: de haalbaarheid van de opheffing van de KM

Of de opheffing van de KM politiek haalbaar is, valt niet één, twee, drie uit te maken. Afgezien van de alleszins begrijpelijke weerstand die hiertegen in KM-kringen bestaat, zijn er nog 2 andere belangrijke redenen, dunkt me, waarom haar opheffing waarschijnlijk niet voor vandaag of morgen is.

De eerste reden is gelegen in het feit dat de huidige reorganisatie van het politiebestedel nog maar net achter de rug is. Veel, héél veel, moet er dus nog worden verricht om van deze reorganisatie het succes te maken dat bij de aanvang ervan in het vooruitzicht werd gesteld. En dus zal men niet alleen in politiek en ambtelijk Den Haag

maar ook in de reguliere politie zelf, het KLPD inclus, huiverig zijn voor een spoedige nieuwe ronde in de reorganisatie van het politiebestedel. Men zal er misschien nog wel over willen praten, maar beslist niet veel zin hebben om zich er daadwerkelijk voor op te maken. Alleen al hierom is de kans dat deze reorganisatie de komende jaren onvoltooid zal blijven, vrij groot.

De tweede reden raakt aan het feit, dat de KM opzettelijk niet betrokken is in de lopende reorganisatie van het politiebestedel. De reden waarom dit niet is gebeurd, is nooit ergens geëxpliciteerd. Maar het is mijn overtuiging, dat de KM een afzonderlijk militair korps is gebleven, omdat politiek Den Haag-juist ook nu de civiele politie zo decentraal is gereorganiseerd-wil kunnen beschikken over een loyaal, vakkundig, paraat, daadkrachtig landelijk politiekorps. Of dit per se een *militair* politiekorps moet zijn, lijkt mij vers twee. Maar in de gegeven omstandigheden was er in elk geval geen andere keuze. De les die hieruit moet worden getrokken is, dat demilitarisering van de KM en integratie van dit korps in het KLPD alleen maar haalbaar zijn, wanneer het daaruit resulterende rijkspolietiekorps-nieuwe-stijl kan beantwoorden aan de politieke claim die zoëven werd geformuleerd. En inwilliging van deze claim is voor vele bestuurderen en politiechefs in dit land geen vanzelfsprekendheid. Het lijkt er zelfs wel eens op-hoe paradoxaal dit ook klinkt-dat ze liever van doen hebben met een invloedrijk militair politiekorps dan met een sterk KLPD. Waarom? Vermoedelijk omdat ze menen van zulk een korps minder te duchten te hebben.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat in een discussie over demilitarisering van de KM niet zomaar kan worden verwezen naar buitenlandse voorbeelden als de demilitarisering van de *Bundesgrenzschutz* in Duitsland en die van de rijkswacht in België. Deze voorbeelden kunnen in zulk een debat slechts dan een nuttige functie vervullen wanneer ze worden opgedist in een analyse van de omstandigheden waarin deze korpsen hun militaire status hebben verloren. Zo is de demilitarisering van de rijkswacht duidelijk voortgevloeid uit de legitiemiteitscrisis waarin niet alleen dit korps maar het gehele Belgische politie- en justitiewezen halverwege de jaren '80, vooral door toedoen van 'de bende van Nijvel'-problematiek, terecht was gekomen. Van een dergelijke crisis is in Nederland geen sprake, zeker niet rond de KM. Dit korps kan in elk geval bij alle grote(re) politieke partijen rekenen op grote waardering. De debatten in het Parlement over de positie en de taak van 'het Wapen' tonen dit overduidelijk aan. De kans dat de KM over 20 jaar haar 200-jarig bestaan zal vieren, is dus niet gering.